

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2023. szeptember 14.*

„Előzetes döntéshozatal – (EU) 2015/2302 irányelv – 5. cikk – Utazási csomagok és utazási szolgáltatásügyüttesek – Utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása – Elháríthatatlan és rendkívüli körülmények – Covid19-világjárvány – Elállási jog – A teljes összeg visszatérítése iránti kérelem – Az utazásszervezőt terhelő tájékoztatási kötelezettség – 12. cikk – A nemzeti jogban deklarált rendelkezési elv és következetesség elvének alkalmazása – A fogyasztó hatékony védelme – A nemzeti bíróság által hivatalból végzett vizsgálat – Feltételek”

A C-83/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de Primera Instancia no 5 de Cartagena (cartagenai 5. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2022. február 8-án érkezett, 2022. január 11-i határozatával terjesztett elő az

RTG

és

a **Tuk Tuk Travel SL**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök (előadó), M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl és J. Passer bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2023. január 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a spanyol kormány képviseletében I. Herranz Elizalde, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviseletében L. Halajová, M. Smolek és J. Vlácil, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

- a finn kormány képviselőjében H. Leppo, meghatalmazotti minőségben,
  - az Európai Parlament képviselőjében P. López-Carceller és M. Menegatti, meghatalmazotti minőségben,
  - az Európai Unió Tanácsa képviselőjében S. Sáez Moreno és L. Vétillard, meghatalmazotti minőségben,
  - az Európai Bizottság képviselőjében I. Rubene és N. Ruiz García, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2023. március 23-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásügyüktésekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 326., 1. o.) 5. cikkének az EUMSZ 114. és EUMSZ 169. cikkre tekintettel fennálló érvényességére, valamint e két utóbbi cikknek és ezen irányelv 15. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az RTG, egy utazó és a Tuk Tuk Travel SL utazásszervező között, az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötését követően ezen utazó által átutalt azon összeg tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek az utazó a részleges visszatérítését kéri az utazásszervezőtől azt követően, hogy a koronavírusnak az úticélt képező országokban való terjedése miatt felmondta az utazási szerződést.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2015/2302 irányelv (5) preambulumbekzdése kimondja:
„Az EUMSZ 26. cikke (2) bekezdésének és 49. cikkének megfelelően a belső piac egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyben biztosított az áruk és a szolgáltatások szabad mozgása, valamint a letelepedés szabadsága. Ezen a területen a valódi fogyasztói belső piac megteremtése érdekében össze kell hangolni az utazási csomagokra és az utazási szolgáltatásügyüktésekre vonatkozó szerződésekből fakadó jogokat és kötelezettségeket, helyes egyensúlyt alakítva ki a magas szintű fogyasztóvédelem, valamint a vállalkozások versenyképessége között.”
- 4 Ezen irányelvnek a „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:
„Ezen irányelv célja, hogy hozzájáruljon a belső piac megfelelő működéséhez és a fogyasztók lehető legegységesebb, magas szintű védelmének megvalósulásához azáltal, hogy az utazók és kereskedők

közötti, utazási csomagokra és utazási szolgáltatásegyüttesekre vonatkozó szerződések tekintetében közelíti a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bizonyos vonatkozásait.”

- 5 Az említett irányelvnek „A szerződéskötést megelőző tájékoztatás” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy azt megelőzően, hogy az utazót az utazási csomagra vonatkozó szerződés vagy az arra vonatkozó ajánlat kötné, az utazásszervező, illetve az utazási csomag utazásközvetítő általi értékesítésének esetében az utazásközvetítő is általános tájékoztatást nyújt az utazónak az I. melléklet A. vagy B. részében foglalt, megfelelő tájékoztató formanyomtatványon, valamint – amennyiben ezek relevánsak az adott utazási csomag esetében – a következőkről:

- a) az utazási szolgáltatások lényeges jellemzői:

[...]

- g) az arra vonatkozó információ, hogy az utazó az utazási csomag megkezdése előtt – a 12. cikk (1) bekezdésével összhangban – egy megfelelő lemondási díj, vagy adott esetben az utazásszervező részéről felszámított egységes lemondási díjak ellenében bármikor jogosult felmondani a szerződést;

[...]

(3) Az (1) és (2) bekezdésben említett információkat világos, közhírhelyes és kifejezett módon kell közölni. Írásbeli közlés esetén biztosítani kell az olvashatóságot.”

- 6 Ugyanezen irányelvnek „Az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása és elállási jog az utazási csomag megkezdése előtt” című 12. cikke előírja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az utazó az utazási csomag megkezdése előtt bármikor felmondhassa az utazási csomagra vonatkozó szerződést. Amennyiben az utazó e bekezdés szerint felmondja az utazási csomagra vonatkozó szerződést, kötelezhető arra, hogy megfelelő mértékű és indokolt lemondási díjat fizessen az utazásszervezőnek. Az utazási csomagra vonatkozó szerződés észszerű, egységes lemondási díjakat határozhat meg a szerződés felmondásának az utazási csomag megkezdése előtti időpontját és az utazási szolgáltatások más módon való felhasználásából származó várható költségmegtakarítást és bevételt alapul véve. Egységes lemondási díjak hiányában a lemondási díj összege az utazási csomag árának és az utazási szolgáltatások más módon való felhasználásából eredő költségmegtakarításnak és bevételnek a különbözete. Az utazó kérésére az utazásszervezőnek meg kell indokolnia a lemondási díj összegét.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak ellenére az utazási csomag megkezdését megelőzően az utazó lemondási díj fizetése nélkül jogosult felmondani az utazási csomagra vonatkozó szerződést, ha a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények merülnek fel, amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak a célállomásra való szállítást. Az e bekezdés szerinti, az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása esetén az utazó a csomag fejében befizetett teljes összeg visszafizetésére jogosult, de további kártérítésre nem.

[...]

- 7 A 2015/2302 irányelvnek „Az irányelv kötelező jellege” című 23. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az utazási csomag utazásszervezője, illetve az utazási szolgáltatás együttes igénybevételét elősegítő kereskedő azon nyilatkozata, amely szerint kizárólag az utazási szolgáltatás nyújtójaként, köztes szereplőként vagy más minőségben jár el, illetve amely szerint valamely utazási csomag vagy utazási szolgáltatás együttes nem minősül utazási csomagnak, illetve utazási szolgáltatás együttesnek, nem mentesíti az utazásszervezőt, illetve a kereskedőt az ezen irányelv értelmében őt terhelő kötelezettségek alól.

(2) Az utazók nem mondhatnak le az ezen irányelvet átültető nemzeti intézkedések révén őket megillető jogokról.

(3) Az utazóra nézve nem kötelező erejűek azok a szerződéses megállapodások vagy az utazó által tett olyan nyilatkozatok, amelyek közvetlenül vagy közvetve ahhoz vezetnek, hogy az utazók lemondanak az ebből az irányelvből eredő jogaikról, vagy e jogok korlátozását eredményezik, illetve amelyek célja, hogy megkerüljék ezen irányelv alkalmazását.”

- 8 Ezen irányelv „Végrehajtás” című 24. cikke értelmében:

„A tagállamok gondoskodnak az ezen irányelvnek való megfelelést biztosító megfelelő és hatékony eszközökről.”

- 9 A 2015/2302 irányelv I. mellékletének „Tájékoztató formanyomtatvány utazási csomagra vonatkozó szerződéshez, ha hyperlinkek használata lehetséges” című A. része szövegdozban meghatározza e formanyomtatvány tartalmát és jelzi, hogy a hyperlinkre kattintva az utazó a következő tájékoztatásban részesül:

„Az (EU) 2015/2302 irányelvben biztosított legfontosabb jogok

[...]

– Az utazók kivételes körülmények fennállása esetén – így például ha a célállomáson olyan súlyos biztonsági problémák merültek fel, amelyek valószínűsíthetően befolyásolják az utazási csomagot – az utazási csomag megkezdése előtt lemondási díj megfizetése nélkül is felmondhatják a szerződést.

[...]

- 10 A 2015/2302 irányelv I. mellékletének „Tájékoztató formanyomtatvány utazási csomagra vonatkozó szerződéshez, az A. részben foglaltaktól eltérő esetekre” című B. része szövegdozban pontosítja e formanyomtatvány tartalmát, és az ezen irányelv által biztosított ugyanazokat a legfontosabb jogokat határozza meg, mint amelyeket az irányelv I. mellékletének A. része.

A spanyol jog

Az 1/2007. sz. királyi törvényerejű rendelet

- 11 Az 1/2007. sz. királyi törvényerejű rendelettel jóváhagyott, a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló 2007. november 16-i általános törvény és egyéb kiegészítő törvények egységes szerkezetbe foglalt szövege (BOE 2007. november 30-i 287. száma, 49181. o.) alapügyre alkalmazandó változatának 153. és 160. cikke, valamint annak II. mellékletének A. és B. része ülteti át a spanyol jogba a 2015/2302 irányelv 5. és 12. cikkét, valamint I. mellékletének A. és B. részét.

A polgári perrendtartás

- 12 A 2000. január 7-i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (a polgári perrendtartásról szóló 1/2000. sz. törvény; a BOE 2000. január 8-i 7. száma, 575. o.) alapeljárásban alkalmazandó változatának (a továbbiakban: polgári perrendtartás) 216. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A polgári bíróságok az eléjük kerülő ügyeket a felek által szolgáltatott tények, bizonyítékok és kérelmek alapján bírálják el, kivéve ha a törvény különös esetekben eltérően rendelkezik.”

- 13 A polgári perrendtartás 218. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A bírósági határozatoknak egyértelműeknek és pontosaknak kell lenniük, továbbá meg kell felelniük a kereseti kérelmeknek és a felek által a per során kellő időben előterjesztett egyéb kérelmeknek. Tartalmazzák a kért megállapításokat, határoznak az alperes pernyertességéről vagy pervesztességéről, valamint a jogvita tárgyát képező minden vitás kérdéstről.

A bíróság – anélkül, hogy eltérne a kereset tárgyától olyan ténybeli és jogi elemek elfogadásával, amelyek különböznek a felek által előterjeszteni szándékozottaktól – az ügyre alkalmazandó jogi normák alapján határoz, még akkor is, ha azokat a jogvita felei helytelenül idézték, vagy azokra helytelenül hivatkoztak.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 2019. október 10-én RTG utazási csomagot vásárolt a Tuk Tuk Traveltől két személy részére Vietnamba és Kambodzsába, Madridból (Spanyolország) 2020. március 8-án történő indulással, 2020. március 24-ére tervezett visszaérkezéssel.
- 15 Az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésekor az alapeljárás felperese az utazás teljes árából – amely 5208 eurót tett ki – előlegként átutalt 2402 eurót. Az általános szerződési feltételek tájékoztatást adtak többek között arról a lehetőségről, hogy az utazás, annak megkezdése előtt, lemondási díj ellenében lemondható. E tájékoztatás nem tartalmazta az említett szerződés azon okból történő felmondásának lehetőségét, hogyha a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében rendkívüli és elháríthatatlan körülmények merülnek fel, amelyek jelentős következményekkel járnak ugyanezen szerződés teljesítésére nézve.
- 16 2020. február 12-i levelében az alapeljárás felperese tájékoztatta az alapeljárás alperesét azon döntéséről, hogy a koronavírus ázsiai terjedésére tekintettel felmondja az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződést, és az összes általa igényelhető összeg visszatérítését kérte tőle.

- 17 2020. február 14-én az alapeljárás alperese azt válaszolta, hogy az utazás lemondása esetén a lemondási díj levonását követően 81 eurót fognak visszatéríteni a számára. Ugyanezen a napon az alapeljárás felperese ismételten közölte, hogy fenntartja a felmondással kapcsolatos döntését, és vitatta a lemondási díj összegét.
- 18 2020. március 4-én az alapeljárás alperese arról tájékoztatta az alapeljárás felperesét, hogy 302 eurót térít vissza a részére, mivel az érintett járatot üzemeltető légitársaság díjmentesen biztosítja utasainak a foglalás törlésének lehetőségét.
- 19 E tájékoztatást követően az alapeljárás felperese, ügyvédi képviselet nélkül, keresetet indított az alapeljárás alperesével szemben a kérdést előterjesztő Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (cartagenai 5. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) előtt. Keresetlevelében a felperes arra hivatkozik, hogy az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondására vonatkozó döntése körülbelül egy hónappal a tervezett indulási időpont előtt született, és hogy az egy *vis maiornak*, nevezetesen a koronavírus ázsiai terjedésének tudható be. Azt kéri, hogy az alapeljárás alperesét kötelezzék további 1500 euró visszatérítésére. Úgy véli ugyanis, hogy a fennmaradó 601 euró felel meg az alapeljárás alperese részéről felmerült kezelési költségeknek.
- 20 Az alapeljárás alperese kifogásolja e kérelmet, arra való hivatkozással, hogy mind az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondásának időpontjában, mind pedig a tervezett indulás időpontjában rendes körülmények között lehetett a célországokba utazni. Ezenkívül az alperes azt állítja, hogy az alapeljárás felperese elfogadta e szerződés általános feltételeit, amelyek előírták, hogy lemondás esetén a kezelési költségek az érintett utazás teljes árának 15%-át teszik ki, és hogy a lemondási díj az alperes szolgáltatói által alkalmazott költségeknek felel meg.
- 21 Mivel a felek nem kérték tárgyalás tartását, a kérdést előterjesztő bíróság 2021. június 22-én megkezdte az ügyről való tanácskozást.
- 22 2021. szeptember 15-i végzésével ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság felhívta az alapeljárás feleit, hogy tíz napon belül terjesszék elő észrevételeiket a lényegében az uniós jog, különösen a 2015/2302 irányelv tiszteletben tartására vonatkozó kérdésekkel kapcsolatban.
- 23 Az alapeljárás felperese ezzel kapcsolatban nem terjesztett elő észrevételeket. Az alapeljárás alperese fenntartotta azon álláspontját, amely szerint az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondásának időpontjában nem volt ok arra, hogy a szóban forgó utazást lemondják. Ezenkívül az alapeljárás felperese egyszer sem hivatkozott a jogaira vonatkozó tájékoztatás elmaradására vagy az ezzel kapcsolatos mulasztásra.
- 24 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt a 2015/2302 irányelv 5. cikkének érvényessége felől érdeklődik, az EUMSZ 114. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 169. cikkre tekintettel, mivel ezen 5. cikk szerinte nem írja elő az utazásszervező számára azt a kötelezettséget, hogy tájékoztassa a fogyasztót arról a lehetőségről, hogy rendkívüli és elháríthatatlan körülmények felmerülése esetén az általa kötött utazási csomagra vonatkozó szerződést úgy mondhatja fel, hogy a már teljesített fizetések teljes egészében visszaigényelhetők. A jelen ügyben tehát az alapeljárás felperesének nem volt tudomása arról, hogy ilyen körülmények fennállása esetén joga van e fizetések teljes egészének visszatérítéséhez. A kérdést előterjesztő bíróságban ezért felmerül a kérdés, hogy az érintett fogyasztó tájékoztatásának ilyen hiánya nem teszi-e nehezebbé a fogyasztó jogainak és érdekeinek

védelmét, különösen akkor, ha – mint a jelen ügyben is – a fogyasztót nem képviseli ügyvéd, és hogy a tájékoztatás e hiánya nem veszélyezteti-e a fogyasztóvédelem magas szintjének elérésére irányuló, a 2015/2302 irányelv által követett célkitűzést.

- 25 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy lehetősége van-e arra, hogy az uniós jog alapján hivatalból elrendelje a teljesített kifizetéseknek a fogyasztó részére történő teljes egészében való visszatérítését olyan rendkívüli és elháríthatatlan körülmények felmerülése esetén, amelyek jelentős következményekkel járnak az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés teljesítésére. Szerinte egy ilyen lehetőség biztosítaná az előző pontban említett célkitűzést. Ez a lehetőség azonban figyelmen kívül hagyja a spanyol eljárásjog azon alapelveit, mint a polgári perrendtartásról szóló törvény 218. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezési elv és a bírósági határozatok következetességének elve.
- 26 E körülmények között a Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (cartagenai 5. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját, valamint az EUMSZ 114. cikk (3) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásügyüttesekről szóló 2015/2302 irányelv 5. cikke, mivel e cikk nem tartalmazza az utazó szerződéskötést megelőző kötelező tájékoztatása keretében az irányelv 12. cikkében számára elismert azon jogot, hogy a szerződést annak kezdete előtt felmondhatja, és a megfizetett összeg teljes visszatérítését kérje, amennyiben az utazás teljesítését jelentős mértékben befolyásoló elháríthatatlan és rendkívüli körülmények állnak fenn?
- 2) Ellentétes-e az EUMSZ 114. és az EUMSZ 169. cikkel, valamint a 2015/2302 irányelv 15. cikkével a LEC 216. cikkében és 218. cikkének (1) bekezdésében foglalt, kérelemhez kötöttség és [következetesség] elvének alkalmazása, amennyiben ezen eljárási elvek akadályozhatják a felperes fogyasztó teljes körű védelmét?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 27 A cseh kormány lényegében azon okból vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, hogy a kért értelmezés nem szükséges az alapjogvita elbírálásához. Különösen arra hivatkozik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megalapozatlanok, mivel a koronavírus Ázsiában való terjedésével kapcsolatos, az alapeljárás felperese által az utazási csomagra vonatkozó szerződésének körülbelül egy hónappal az indulás megkezdése előtt történő felmondása érdekében hivatkozott félelmek nem minősülnek olyan rendkívüli és elháríthatatlan körülményeknek, amelyek a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében merültek volna fel, és amelyek jelentős következményekkel jártak volna ezen utazási szerződés teljesítésére vagy az utasoknak a célállomásra történő szállítására, amint azt a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése megköveteli.
- 28 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az alapügy konkrét tényállásának a megállapítása és megítélése kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben: 2023. április 27-i Legea ítélet, C-686/21, EU:C:2023:357, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság tehát kizárólag a nemzeti

bíróság által közölt tényállás alapulvételével jogosult határozni az európai uniós jogszabályszoveg értelmezéséről vagy érvényességéről (2023. április 27-i AxFina Hungary ítélet, C-705/21, EU:C:2023:352, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Egyébiránt kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy tényállására – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e (lásd ebben az értelemben: 1981. december 16-i Foglia ítélet, 244/80, EU:C:1981:302, 15. pont; 2018. június 7-i Scotch Whisky Association ítélet, C-44/17, EU:C:2018:415, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 29 A jelen ügyben az a kérdés, hogy az alapeljárás felperese által a szóban forgó utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondásának igazolása érdekében hivatkozott tények a 2015/2302 irányelv értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülményeknek” minősíthetők-e, a kérdést előterjesztő bíróság önálló értékelésének körébe tartozik. Egyébként a kérdést előterjesztő bíróság nem tartotta szükségesnek, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálása érdekében előzetes döntéshozatalra kérdést terjesszen elő az ezen irányelv értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalmának alkalmazási körét illetően.
- 30 Ennélfogva az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdéstről

- 31 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében a 2015/2302 irányelv 5. cikkének érvényessége felől érdeklődik, az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésére és (2) bekezdésének a) pontjára, valamint az EUMSZ 114. cikk (3) bekezdésére tekintettel, mivel ezen 5. cikk szerinte nem írja elő az utazásszervező számára, hogy tájékoztassa az utazót az ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt azon jogáról, hogy – olyan rendkívüli és elháríthatatlan körülmények fennállása esetén, amelyek jelentős következményekkel járnak az ezen utazási csomagra vonatkozó szerződés teljesítésére – az utazási csomagra vonatkozó szerződését lemondási díj megfizetése nélkül is felmondhatja, az utazási csomag címén teljesített kifizetések teljes összegének visszatérítését kérve.
- 32 A spanyol kormány és az Európai Bizottság vitatja e kérdés elfogadhatóságát. A Bizottság arra hivatkozik, hogy az említett kérdés hipotetikus, mivel a 2015/2302 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése az utazó elállási jogáról való tájékoztatásának kötelezettségét írja elő, amelyet ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése is megismétel.
- 33 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2018. július 25-i AY [Elfogatóparancs – Tanú] ítélet, C-268/17, EU:C:2018:602, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 34 Márpedig kérdésével az előterjesztő bíróság a 2015/2302 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének alkalmazási köréről kérdezi a Bíróságot. E rendelkezés alkalmazási körének értelmezése ugyanis előfeltétele az érvényessége értékelésének. Ez az értelmezés nem egy hipotetikus jellegű probléma értékelését jelenti, így a Bizottság tévesen állítja, hogy ez a kérdés elfogadhatatlan.
- 35 Mindemellett a 2015/2302 irányelv 5. cikke (1) bekezdése alkalmazási körének értelmezését illetően meg kell állapítani, hogy e rendelkezés előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az utazásszervező az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötése előtt az utazóval közölje – többek között az ezen irányelv I. mellékletének A. vagy B. részében szereplő vonatkozó formanyomtatvány felhasználásával – az általános információkat.
- 36 Az említett irányelv I. mellékletének A. és B. részében szereplő általános tájékoztató formanyomtatványok hiperlink segítségével, vagy hiperlink hiányában szó szerint megismétlik azokat a legfontosabb jogokat, amelyekről az utasokat tájékoztatni kell. E jogok között szerepel többek között e melléklet A. és B. részének hetedik franciabekezdése szerint az utazók ahhoz való joga, hogy „kivételes körülmények fennállása esetén – így például ha a célállomáson olyan súlyos biztonsági problémák merültek fel, amelyek valószínűsíthetően befolyásolják az utazási csomagot – az utazási csomag megkezdése előtt, lemondási díj megfizetése nélkül is felmondhatják a szerződést”. E hetedik franciabekezdés tehát az ugyanezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése által ezen utazók számára biztosított felmondási jog tartalmát fejt ki és szemlélteti.
- 37 Ennélfogva, ellentétben a kérdést előterjesztő bíróság által megállapítottakkal, a 2015/2302 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése nem zárja ki az utazónak kötelezően nyújtandó információkról a szerződéskötést megelőzően történő tájékoztatást, különösen az azon jogáról való tájékoztatást, amelyet az ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése biztosít a számára arra vonatkozóan, hogy amennyiben rendkívüli és elháríthatatlan körülmények állnak fenn, amelyek jelentős hatással vannak az utazási csomag teljesítésére, az utazás megkezdése előtt lemondási díj megfizetése nélkül is elállhat az utazási szerződéstől.
- 38 A 2015/2302 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének alkalmazási körére tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak az e cikk érvényességére vonatkozó kérdésére nem szükséges választ adni. Ugyanis, mivel az említett cikk előírja, hogy az utazót tájékoztatni kell az ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jogáról, nem merül fel az említett irányelv 5. cikke érvényességének kérdése az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésére és (2) bekezdésének a) pontjára, valamint az EUMSZ 114. cikk (3) bekezdésére tekintettel, amiatt, hogy ezen 5. cikk nem írja elő, hogy a fogyasztót tájékoztatni kellene ezen elállási jogról.
- 39 A fenti megfontolások egészére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az kötelezi az utazásszervezőt, hogy tájékoztassa az utast az ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jogáról. Az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének az EUMSZ 114. cikk (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésére és (2) bekezdésének a) pontjára tekintettel fennálló érvényességét tehát nem lehet kétségbe vonni amiatt, hogy az nem írja elő az utazónak az ugyanezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jogáról való tájékoztatását.

A második kérdéstről

- 40 Második kérdésével az előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az EUMSZ 114. és EUMSZ 169. cikket, valamint a 2015/2302 irányelv 15. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes a polgári perrendtartás rendelkezéseiben rögzített rendelkezési elv és a következetesség elvének alkalmazása, amennyiben ez utóbbi rendelkezések alkalmazása akadályozhatja a felperesként eljáró fogyasztó hatékony védelmét.
- 41 A spanyol kormány azon indokból vitatja e kérdés elfogadhatóságát, hogy egyrészt az első kérdés elfogadhatatlansága szükségszerűen maga után vonja a második kérdés elfogadhatatlanságát, másrészt pedig a 2015/2302 irányelv 15. cikke semmilyen kapcsolatban nem áll az alapeljárással. E vitatás vizsgálatát ki kell zárni, mivel a jelen ítélet 33. és 34. pontjában felsorolt okok miatt az első kérdés nem elfogadhatatlan, a második kérdés összefüggéseiből pedig egyértelműen kitűnik, hogy az ezen irányelv 15. cikkére való hivatkozás elírás, és azt úgy kell érteni, mint amely az említett irányelv 12. cikkének (2) bekezdésére vonatkozik.
- 42 A fentiekre tekintettel, és figyelemmel arra, hogy a 2015/2302 irányelvet az EUMSZ 114. cikk alapján fogadták el, annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésében és (2) bekezdésének a) pontjában említett, a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányuló cél megvalósításához, a második kérdést úgy kell átfogalmazni, hogy az lényegében arra vonatkozik, hogy ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan – a rendelkezési elvet és a következetesség elvét deklaráló – nemzeti eljárásjogi rendelkezések alkalmazása, amelyek értelmében ha az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása megfelel az említett 12. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, és az érintett utazó a teljes visszatérítésnél alacsonyabb összegű visszatérítés iránti kérelmet nyújt be a nemzeti bírósághoz, e bíróság hivatalból nem ítélt meg ezen utazó részére a teljes visszatérítést.
- 43 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy amennyiben a célállomáson vagy annak közvetlen közelében felmerülő rendkívüli és elháríthatatlan körülmények jelentősen befolyásolják az utazási csomag teljesítését vagy az utazóknak a célállomásra történő szállítását, az utazónak joga van az utazás megkezdése előtt felmondani az utazási csomagra vonatkozó szerződést, anélkül hogy elállási díjat fizetne, és az ezen utazási csomag címén teljesített kifizetéseket teljes mértékben visszaigényelni.
- 44 Az uniós jog ugyanakkor nem harmonizálja az ezen elállási jog vizsgálatára alkalmazandó részletes eljárási szabályokat. A 2015/2302 irányelv 24. cikke kizárólag azt írja elő, hogy a tagállamok biztosítják, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ezen irányelv betartására. Ebből következik, hogy az azon jogok védelmét biztosító eljárások részletes szabályai, amelyek a jogalanyokat az említett irányelv 12. cikkének (2) bekezdése alapján megilletik, a tagállamok belső jogrendjébe tartoznak, ez utóbbiak eljárási autonómiájának elve értelmében (lásd ebben az értelemben: 2022. május 17-i Unicaja Banco ítélet, C-869/19, EU:C:2022:397, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 Az uniós jog tehát főszabály szerint nem követeli meg a nemzeti bíróságtól, hogy hivatalból vizsgálja meg az uniós rendelkezések megsértésére alapított jogalapot, amennyiben e jogalap vizsgálata arra kötelezné, hogy túllépje a jogvitának a felek által meghatározott kereteit. A nemzeti bíróság hatáskörének ilyen korlátozását az az elv igazolja, amely szerint az eljárás megindítása a felekre tartozik. Következésképpen e bíróság csak olyan kivételes esetekben járhat el

- hivatalból, amikor a közérdek megköveteli a beavatkozását (lásd e tekintetben: 2009. december 17-i Martín Martín ítélet, C-227/08, EU:C:2009:792, 19. és 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 46 Szintén a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a nemzeti bíróság köteles hivatalból vizsgálni az uniós jog egyes rendelkezéseit a fogyasztóvédelem területén, amennyiben ilyen vizsgálat hiányában a fogyasztók hatékony védelmének célja nem lenne elérhető (lásd ebben az értelemben: 2020. március 5-i OPR-Finance ítélet, C-679/18, EU:C:2020:167, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ebből következik, hogy a fogyasztót az uniós jog alapján megillető egyes jogok hatékony védelme a közérdek körébe tartozik, amely megköveteli a nemzeti bíróság hivatalból történő beavatkozását.
- 47 Így a nemzeti bíróság hivatalból történő vizsgálatának szükségessége elismerésre került többek között az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1985. december 20-i 85/577/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 372., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 262. o.) rendelkezései tekintetében (2009. december 17-i Martín Martín ítélet, C-227/08, EU:C:2009:792, 29. pont), a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) rendelkezései tekintetében (2022. május 17-i Ibercaja Banco ítélet, C-600/19, EU:C:2022:394, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), valamint a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2010. L 199., 40. o., HL 2011. L 234., 46. o.) rendelkezései tekintetében (2020. március 5-i OPR-Finance ítélet, C-679/18, EU:C:2020:167, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 A jelen ügyben ennél fogva azt kell értékelni, hogy a fogyasztót a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése alapján megillető elállási jog hatékony védelmének biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak hivatalból figyelembe kell-e vennie e rendelkezés megsértését.
- 49 E tekintetben mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy ez az elállási jog hozzájárul ezen irányelv céljának megvalósításához, amely – amint az az említett irányelvnek az (5) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkéből kitűnik – arra irányul, hogy hozzájáruljon a belső piac megfelelő működéséhez és az utazási csomagra vonatkozó szerződések megkötése során a lehető legegységesebb fogyasztóvédelem megvalósításához. A 2015/2302 irányelv olyan jogot biztosít az utazó számára, amelyet nem feltétlenül tudott volna megtárgyalni az utazásszervezővel, mivel az utazási csomag feltételeinek megtárgyalását illetően gyengébb helyzetben van ezen utazásszervezőnél. Az említett irányelv 12. cikkének (2) bekezdése által az utazók számára biztosított elállási jog, valamint az ilyen elállást követően teljesített kifizetések visszatérítéséhez való jog ennek a fogyasztóvédelmi célnak felel meg (lásd ebben az értelemben: 2023. június 8-i UFC – Que choisir és CLCV ítélet, C-407/21, EU:C:2023:449, 33. pont).
- 50 Továbbá, amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. pontjában rámutatott, ezen elállási jog jelentős helyet foglal el a 2015/2302 irányelv rendszerében, mivel az ezen irányelv I. mellékletének A. és B. részében az utazót megillető egyik „legfontosabb jognak” minősül, és az említett irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében az utazásszervező köteles tájékoztatni az utazót az említett elállási jog fennállásáról.

- 51 Végül a 2015/2302 irányelv 23. cikke kimondja az irányelv kötelező jellegét. Ebből következik, hogy e cikk (2) és (3) bekezdésének megfelelően az utazó nem mondhat le az ezen irányelv által számára biztosított jogokról, és az utazó által tett bármely olyan kikötésre vagy nyilatkozatra, amely az e jogokról való közvetlen vagy közvetett lemondást feltételez, vele szemben nem lehet hivatkozni.
- 52 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése által az utazók számára biztosított elállási jog hatékony védelme megköveteli, hogy a nemzeti bíróság hivatalból felvehesse e rendelkezés megsértését.
- 53 A 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jog nemzeti bíróság általi, hivatalból történő vizsgálata azonban bizonyos feltételekhez van kötve.
- 54 Először is, az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződést megkötő felek egyikének bírósági eljárást kell indítania a nemzeti bíróság előtt, és ezen eljárás tárgya e szerződés kell legyen (lásd, a 93/13 irányelvben említett tisztességtelen feltételek hivatalbóli vizsgálata kapcsán: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Másodszor, a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt elállási jognak a jogvita tárgyához kell kapcsolódnia, amelyet a felek határoznak meg, tekintettel a kérelmekre és a jogalapjaikra (lásd, a 93/13 irányelvben említett tisztességtelen feltételek hivatalbóli vizsgálata kapcsán: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 34. pont).
- 56 Harmadszor, a nemzeti bíróságnak rendelkeznie kell minden olyan jogi és ténybeli elemmel, amely szükséges annak értékeléséhez, hogy az érintett utazó hivatkozhat-e az ezen elállási jogra (lásd, a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó tisztességtelen feltételek hivatalból történő vizsgálata kapcsán: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 27. pont).
- 57 Negyedszer, ezen utazónak nem kell előzetesen kifejezetten jeleznie a nemzeti bíróságnak, hogy ellenzi a 2015/2302 irányelv 12. cikke (2) bekezdésének alkalmazását.
- 58 Olyan esetben, amikor az említett utazó nem hivatkozik e rendelkezés alkalmazására, miközben úgy tűnik, hogy ezen alkalmazás feltételei teljesülnek, nem zárható ki, hogy az utazónak nem volt tudomása az említett rendelkezésben említett elállási jog meglétéről. Márpedig ez elegendő ahhoz, hogy a nemzeti bíróság hivatalból hivatkozhasson ugyanezen rendelkezésre.
- 59 A jelen ügyben – a kérdést előterjesztő bíróság által végzett értékelés fenntartásának szüksége mellett – úgy tűnik, hogy e feltételek teljesülnek. Az alapeljárás felperese ugyanis e bírósághoz fordult az általa az alapeljárás alperesével kötött, utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondásával kapcsolatos keresettel. Úgy tűnik, hogy a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében említett elállási jog kapcsolódik az említett bíróság előtti jogvita tárgyához, mivel az az e felperes által teljesített kifizetéseknek az említett szerződés koronavírus terjedése miatti felmondására vonatkozó döntését követő visszatérítésére vonatkozik. Ezenkívül úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik minden olyan jogi és ténybeli elemmel, amely szükséges annak értékeléséhez, hogy az utazó hivatkozhat-e ezen elállási jogra. Az előterjesztő bíróság által végzett ezen önálló értékelésnél e bíróság figyelembe veheti a 2023. június 8-i UFC – Que choisir és CLCV ítélet (C-407/21, EU:C:2023:449) 41–51. pontját, amelyekben a Bíróság általános jelleggel megállapította, hogy az említett irányelv 12. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma kiterjedhet egy globális egészségügyi

válság kitörésére is. Egyébként nem tűnik úgy, hogy az említett felperes kifejezetten kizárta volna a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése alapján történő elállást az e bírósághoz benyújtott keresetében. Épp ellenkezőleg, nem zárható ki, hogy nem tudott e jog fennállásáról, mivel az utazásszervező nem teljesítette az ezen irányelv – spanyol jogba adott módon átültetett – 5. cikkének (1) bekezdéséből eredő azon kötelezettségét, hogy tájékoztassa őt az említett jogról.

- 60 Amennyiben a jelen ítélet 54–57. pontjában említett feltételek fennállnak, a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jogot.
- 61 E hivatalbóli vizsgálat megköveteli, hogy e bíróság – a nemzeti eljárási szabályok által e tekintetben előírt alakiságoknak megfelelően – egyrészt tájékoztassa a felperest azon elállási jogáról, amelyről a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése rendelkezik, másrészt megadja a lehetőséget e felperesnek e jog érvényesítésére az előtte folyamatban lévő eljárásban, és ha az említett felperes érvényesíti e jogot, felhívja az alperes figyelmét arra, hogy azt kontradiktórius módon vitathatja (lásd, a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó tisztességtelen feltételek hivatalbóli vizsgálata kapcsán: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 Az említett hivatalból történő vizsgálat tehát nem követeli meg a nemzeti bíróságtól, hogy az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződést díjfizetési kötelezettség nélkül hivatalból megszüntesse, és ugyanezen felperesnek biztosítsa az utazási csomag kapcsán teljesített kifizetések teljes visszatérítéséhez való jogot. Ilyen követelmény ugyanis nincs előírva a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében említett elállási jog hatékony védelmének biztosításához, és ellentétben áll azzal, hogy a felperesnek az elállási jogát önállóan kell gyakorolnia.
- 63 Közelebbről, a nemzeti bíróság nem kötelezhető arra, hogy e rendelkezés alapján hivatalból szüntesse meg az utazási csomagra vonatkozó szerződést, ha az utazó, miután e bíróság tájékoztatta őt a jogairól, szabad akaratából és e felvilágosítást követően mégis úgy dönt, hogy nem az említett rendelkezés alapján áll el a szerződéstől. A 2015/2302 irányelv ugyanis nem terjed odáig, hogy az utazókat az ezen irányelv által létrehozott védelmi rendszer alapján az őket megillető jogok gyakorlására kényszerítse (a 93/13 irányelvben említett tisztességtelen feltételek hivatalbóli vizsgálatát illetően lásd: 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, EU:C:2019:819, 53. és 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 64 A fenti megfontolások egészére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a rendelkezési elvre és a következetesség elvére vonatkozó olyan nemzeti eljárási jogi rendelkezések alkalmazása, amelyek értelmében, ha az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása megfelel az e rendelkezésben említett feltételeknek, és az érintett utazó a nemzeti bírósághoz a teljes visszatérítésnél alacsonyabb összegű visszatérítés iránti kérelmet nyújt be, e bíróság hivatalból nem ítélhet meg teljes körű visszatérítést ezen utazónak, amennyiben e rendelkezések nem zárják ki, hogy az említett bíróság hivatalból is tájékoztathatja ezen utazót a teljes visszatérítéshez való jogáról, és lehetővé teheti ez utóbbi számára, hogy e jogot az előtte folyó eljárásban érvényesítse.

A költségekről

- 65 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásegyüttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

az kötelezi az utazásszervezőt, hogy tájékoztassa az utast az ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jogáról. Az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének az EUMSZ 114. cikk (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésére és (2) bekezdésének a) pontjára tekintettel fennálló érvényességét tehát nem lehet kétségbe vonni amiatt, hogy az nem írja elő az utazónak az ugyanezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése szerinti elállási jogáról való tájékoztatását.

- 2) **A 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes a rendelkezési elvre és a következetesség elvére vonatkozó olyan nemzeti eljárásjogi rendelkezések alkalmazása, amelyek értelmében, ha az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása megfelel az e rendelkezésben említett feltételeknek, és az érintett utazó a nemzeti bírósághoz a teljes visszatérítésnél alacsonyabb összegű visszatérítés iránti kérelmet nyújt be, e bíróság hivatalból nem ítélt meg teljes körű visszatérítést ezen utazónak, amennyiben e rendelkezések nem zárják ki, hogy az említett bíróság hivatalból is tájékoztathatja ezen utazót a teljes visszatérítéshez való jogáról, és lehetővé teheti ez utóbbi számára, hogy e jogot az előtte folyó eljárásban érvényesítse.

Aláírások